

Søknad om utslippstillatelse

Nutrishell AS

Mai 2025

Kontakt:

www.nutrishell.no

tina@nutrishell.no

Telefon: +47 416 07 740

Sammendrag

Nutrishell er lokalisert på Kuøya og prosesserer restråstoff fra skalldyr og hvitfisk. Ferdig produkt fra prosessen er marine ingredienser i form av pulverprodukter for ulike anvendelse innenfor humant konsum, pet food, fiskefôr m.m.

Produksjonen har lite utslipp, men det vil kunne forekomme noe utslipp av lukt og små mengder avløpsvann til sjø som vil påvirke naturområdene i liten grad. Gjennom prøver som er tatt foregående år, er det vist at utslipp av lukt er under krav.

Nutrishell søker en permanent utslippstillatelse med mengder nevnt senere i søknaden.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1. Informasjon om bedrift og område	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Informasjon om virksomheten	5
1.3 Lokalaviser og høringsparter	5
1.4 Relevante reguleringsplaner	6
2. Beskrivelse av virksomheten	7
2.1 Planlagt produksjonskapasitet	7
2.2 Årlig forbruk av råvarer og innsatsfaktorer	8
2.3 Miljømessig vurdering av produksjon	8
2.4 BAT	9
2.5 Plassering	9
3. Utslipp til vann	10
3.1 Renseanlegg	10
3.2 Recipient (vann) og utslippsledning	11
4. Utslipp til luft	14
4.1 Recipient (Luft)	14
5. Støy	15
6. Energi	15
7. Avfall	15
8. Deponi	16
9. Akutt forurensning	16
10. Tilstandsrapport	16
11. Kjemikalier og substitusjon	16
12. Referanseliste	17
Vedlegg	18
Andre vedlegg	18

1. Informasjon om bedrift og område

Nutrishell AS har etablert seg på Kuøya, vegg-i-vegg med Hitramat, hvor en stor del av råstoffet til produksjonen vil komme fra. Råstoffet er restråstoff fra skalldyr og hvitfisk, og produktet er marine ingredienser i form av pulverprodukt til ulik anvendelse innenfor humant konsum, pet food, fiskefôr m.m.

1.1 Bakgrunn

Nutrishell har i dag en midlertidig tillatelse som går ut 01.08.2025, og søker om å forlenge tillatelsen gjennom en permanent tillatelse. Nutrishell søkte om permanent tillatelse januar 2021, men fikk ikke dette innvilget, og fikk heller en midlertidig tillatelse 27.03.2023 som gikk ut 31.12.2024. Tillatelsen ble påklaget og avgjørelsen av klagebehandlingen ble avgjort av Miljødirektoratet i brev datert 15.10.2024. I mellomtiden ble det søkt om permanent tillatelse den 13.02.2024, som ikke kunne behandles før klageavgjørelsen var ferdig. Det ble derfor gitt en videreføring av den midlertidige tillatelsen fram til 01.08.2025 i mellomtiden. Ettersom klageavgjørelsen hos Miljødirektoratet er ferdig behandlet, søkes det nå igjen om en permanent tillatelse for produksjon av marine ingredienser.

Siden tillatelsen ble gitt 27.03.2023 er det ikke mottatt noen klager på produksjonen til Nutrishell, hverken direkte til Nutrishell eller til Statsforvalter. Det er kun mottatt én tilbakemelding på lukt fra vår ene industrinabo, der årsaken var knyttet til en råstoffleveranse der frysekjeden var blitt brutt.

I henhold til krav i tillatelsen datert 27.03.2023 så er det tatt 3 luktmålinger i 2023 og 1 luktmåling i 2024. Alle luktmålinger er innenfor grenseverdi på $1 \text{ ou}_E/\text{m}^3$, som er satt i tillatelsen fra Statsforvalteren.

1.2 Informasjon om virksomheten

Tabell 1.1 og 1.2 inneholder informasjon om bedriften og kontaktperson.

Tabell 1.1: Bedriftsinformasjon

Bedrift	
Navn	Nutrishell AS
Beliggenhet/gateadresse	Hitra Fiskerihavn, Kuøya, 7241 Ansnes
Postadresse	Postboks 1212 Torgarden, 7462 Trondheim
Offisiell e-postadresse	tina@nutrishell.no
Kommune og fylke	Hitra kommune, Trøndelag
Org. Nummer	926 407 163
Gårds- og bruksnummer	87/187
UTM-koordinater	Breddegrad 63.650603 Lengdegrad 9.026826
NACE-kode og bransje	10-209 Slakting, bearbeiding og konservering av fisk og fiskevarer ellers
Kategori for virksomheten	-
Normal driftstid for anlegget	Per år: 50 dager/300 dager/ 5400 timer
Antall ansatte	8 årsverk

Tabell 1.2: Kontaktperson

Navn	Tina Olaussen
Tittel	Daglig leder
Telefonnr.	416 07 740
E-post	tina@nutrishell.no

1.3 Lokalaviser og høringsparter

Tabell 1.3 og 1.4 inneholder informasjon om lokalaviser i området og særlig berørte og aktuelle høringsparter.

Tabell 1.3: Lokalaviser

Navn	Adresse
Hitra-Frøya	Storhangveien 10, 7240 Hitra

Tabell 1.4: Liste over særlig berørte og aktuelle høringsparter:

Navn	Kontaktperson	Telefonnummer	E-post
Hitramat AS	Kjetil Bjerkestrand	948 36 810	kjetil@hitramat.no
Kaasbøll Boats AS	Idar Kaasbøll	72 44 58 15	idar@kaasboll-boats.no
Berge Rederi AS	Anne Gunn Berge	918 38 688	post@bergerderi.no

1.4 Relevante reguleringsplaner

Området på Kuøya hvor fabrikken er lokalisert er ifølge reguleringsbestemmelsene for Kuøya og plankart for Kuøya regulert til næring/kontor/industri. Vedlegg 1.1 og 1.2 viser reguleringsbestemmelser og plankart for Kuøya.

Vedlegg 1.3 viser plasseringen til Nutrishell på norgeskart og at fabrikken er innenfor området regulert til næring/kontor/industri.

2. Beskrivelse av virksomheten

Nutrishell AS er lokalisert på Kuøya og prosesserer restråstoff fra marine ingredienser av skalldyr og hvitfisk med tanke på å fremstille pulverprodukter for ulike anvendelse innenfor humant konsum, pet food, fiskefôr m.m.

Nutrishell har permanent godkjenning fra Mattilsynet for produksjon av marine ingredienser og som fôrvarevirksomhet. I hovedsak produserer vi kun marine ingredienser og godkjenningen som fôrvarevirksomhet benyttes kun ved spesielle tilfeller. Fabrikken er i sin helhet av næringsmiddelstandard.

Den største andelen av råstoffet kommer direkte via rør fra Hitramat sitt prosesseringsanlegg som ligger vegg-i-vegg, som er hovedgrunnen til plassering av fabrikken. Råstoffet kvernes inne hos Hitramat før det sendes i rør med vakuum til Nutrishell, hvor det mottas i en syklon og skrus opp i en bulkløfter. En andel av råstoffet kommer fryst fra eksterne leverandører direkte til oss eller via mellomlager på Sandstad, fraktet til Nutrishell på trailere. Det eksterne råstoffet kommer fryst og håndteres fryst av oss. Eksternt råstoff kvernes før det transporteres til bulkløfter.

Fra bulkløfter transporteres råstoffet videre med skruer til en tørke og deretter til en mølle, hvor produktet mølles til et fint pulver. Produktet pakkes og emballeres i sekker. Fremtidige produkter fra hvitfisk eller fettholdige krabber tilsettes antioksidanter for konservering.

Anlegget er satt opp med fullt CIP-system for vask med hetvann og alkaliske rengjøringsmidler som er godkjent for næringsmiddelbruk.

Under produksjonen vil det ikke bli restfraksjoner eller biprodukter, annet enn avdampet vann.

Flytskjema og oversikt over prosessen kan også sees i vedlegg 2.1

2.1 Planlagt produksjonskapasitet

Produksjonslinjen har en kapasitet på 1350 kg/t for restråstoff fra marine ingredienser av skalldyr eller en kapasitet på 600 kg/t for restråstoff fra hvitfisk. Det kan produseres totalt 7000 tonn pulver av marine ingredienser av skalldyr og hvitfisk i året. Per dags dato er produksjonslinjen driftet med to skift per dag, det er planlagt å drifte produksjonslinjen døgntkontinuerlig i fremtiden.

2.2 Årlig forbruk av råvarer og innsatsfaktorer

Maksimal kapasitet pr. uke og pr. år er beregnet til:

- Uke: 7 døgns produksjon: $24 \text{ t/d} \times 1350 \text{ kg/t} \times 7 \text{ d/uke} = 230 \text{ tonn råstoff/uke}$
- År: 50 ukers produksjon: $11\,500 \text{ tonn råstoff/år}$

Grunnlag for utregningen er produksjon 7 dager i uka og 50 ukers produksjon – altså 350 dager. $7000 \text{ tonn produkt} / 350 \text{ dager} = 20 \text{ tonn produkt/dag}$. Det er antatt at råstoffet som benyttes har ca 60% tørrstoff, så dette stemmer da med mengde råstoff skissert.

Det benyttes alkalisk rengjøringsmiddel ved vask/CIP-vask.

Det benyttes ferskvann til rengjøring som forsynes fra Hitramat. Det er beregnet et normalt forbruk på $0,5 \text{ m}^3/\text{t}$ og et maksimalt forbruk på $25 \text{ m}^3/\text{t}$. Det benyttes sjøvann til scrubbere for luktreising av avdamp fra tørke og mølle. Det er beregnet et normalt (og maksimalt) inntak på $25 \text{ m}^3/\text{t}$ med sjøvann som forsynes fra Hitramat.

Det benyttes damp til oppvarming i tørke som forsynes fra Hitramat sin dampkjel. Det er beregnet et normalt forbruk på 650 kg/t . Tabell 2.1 viser en oversikt over forbruk av ferskvann, sjøvann, damp og luft for fabrikken.

Tabell 2.1: Fabrikkens forbruk av ferskvann, sjøvann, damp og luft

Tilsatsstoff	Forbruker	Maks forbruk	Normalt forbruk
Ferskvann	Vaskestasjon	$25 \text{ [m}^3/\text{t]}$	$0,5 \text{ [m}^3/\text{t]}$
Sjøvann	Scrubbere	$25 \text{ [m}^3/\text{t]}$	$25 \text{ [m}^3/\text{t]}$
Damp, 6 bar	Tørke	650 kg/t	650 kg/t
Luft	Avsug	$4000 \text{ [m}^3/\text{t]}$	$4000 \text{ [m}^3/\text{t]}$

2.3 Miljømessig vurdering av produksjon

Gjennom å skape høykvalitetsprodukter av restråstoff som hittil har blitt dumpet på sjøen har Nutrishell økt utnyttelse og verdiskapning. All produksjon skjer i lukket system, der alle rør er isolert for å unngå varmetap. Overskuddsvarme fra tørke går tilbake til fyrkjelen til Hitramat og brukes til oppvarming av vårt produksjonsbygg for energigjenvinning.

2.4 BAT

Virksomheten omfattes ikke av forurensningsforskriften kapittel 36 vedlegg 1, og det er derfor ikke krav om BAT. Nutrishell er en næringsmiddel-bedrift, og det derfor ligger under FDM bref. Her er grensen 75 tonn/dag. Se ytterligere beskrivelse ligger vedlagt (Vedlegg 2.4).

2.5 Plassering

Plasseringen til fabrikken er basert på hvor hovedleverandøren for råstoff, Hitramat, er plassert. Dersom Nutrishell skulle vært plassert på Jøsnøya, ville dette resultert i økt transport av råstoff. I tillegg ville annen plassering av fabrikken forårsaket utfordringer knyttet til levering av ferskt råstoff. Ferskheten på råstoffet har stor betydning for kvalitet på ferdigvaren. Plasseringen har også en betydning for synergi mellom Hitramat og Nutrishell, hvor effektiv utnyttelse av energi, samt at det er positivt i et miljøperspektiv.

3. Utslipp til vann

Utslipp av sjøvann fra scrubbere er forventet å være samme som forbruk av sjøvann, ca. 25 m³/t.

Sjøvannet fra scrubber vil ha hatt direkte kontakt med forurenset luft, men slippes til sjø urensset og med noe økt temperatur. Vaskevann og sjøvann slippes til sjø gjennom Hitramat sin utslippsledning.

Tabell 3.1 viser forventet utslipp til vann fra vaskevannet.

Tabell 3.2: Utslipp til vann, pH

pH	Utslippskilde	Konsentrasjon, kort periode, mg/L	Konsentrasjon, lengre periode, mg/L	Kg/time	Kg/døgn	Kg/uke	Kg/år
Forventet utslipp:	Prosessvann	7	7				
Forventet maksimalt utslipp		7	7				
Omsøkt utslipp		7	7				

For å kartlegge utslipp vil det tas ut prøver i fastsatte intervaller. Program for utslippskontroll ligger vedlagt (Vedlegg 3.1).

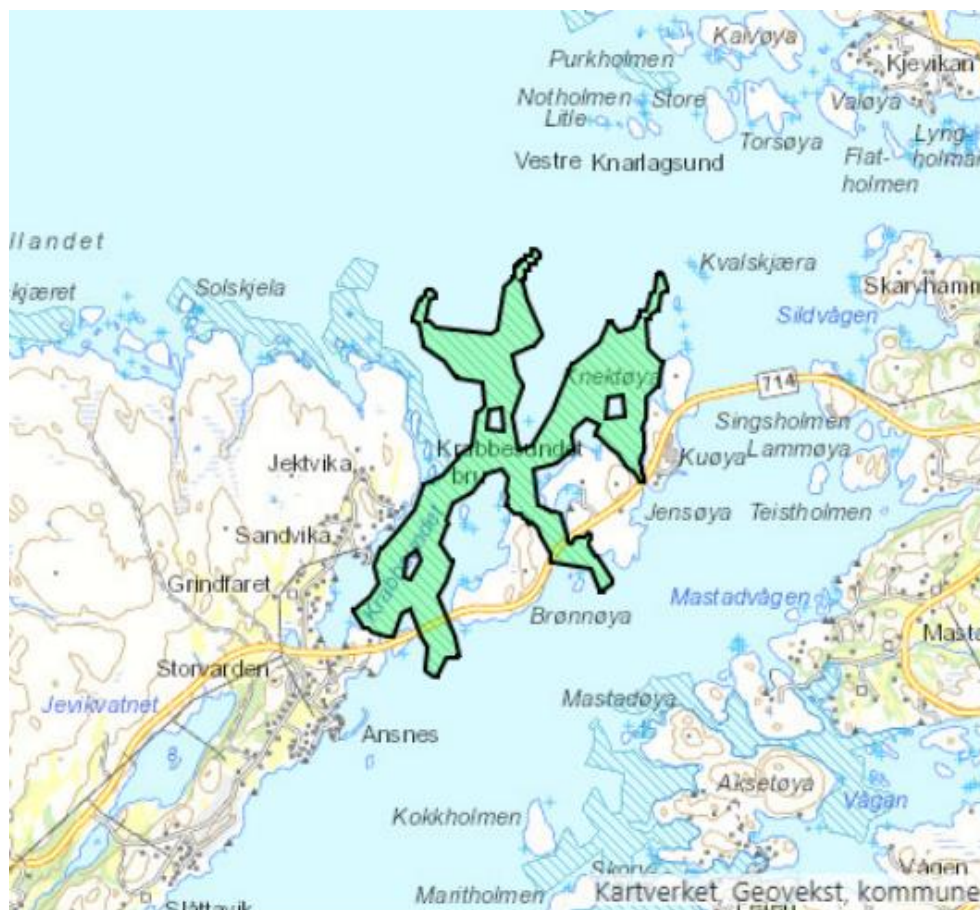
3.1 Renseanlegg

Virksomheten er av en slik type og størrelse at den vil kunne omfattes av Forurensningsforskriftens kapittel 26 «Forurensning fra fiskeforedlingsbedrifter», og gå under betegnelsen «stort anlegg», dvs. anlegg med forbruk på 1000 tonn råstoff per år eller mer. Det er derfor etablert et renseanlegg med en effektivitet tilsvarende silanlegg med spalteåpning på 1 mm eller mindre. Dette vil være i form av slukrister. Vaskevannet vil derfor ha produktrester på mindre enn 1 mm, fortynnet rengjøringsmidler (ca. 3 mg pr liter) og økt temperatur.

Bedriften er også koblet til kommunalt renseanlegg via ordinært kloakksystem.

3.2 Recipient (vann) og utslippsledning

I havområdet nordvest for fabrikken finnes det forekomster av skjellsand, satt til «svært viktig» av miljødirektoratet. Området er merket av i utklipp fra Naturbase-kart, vist i Figur 3.1.

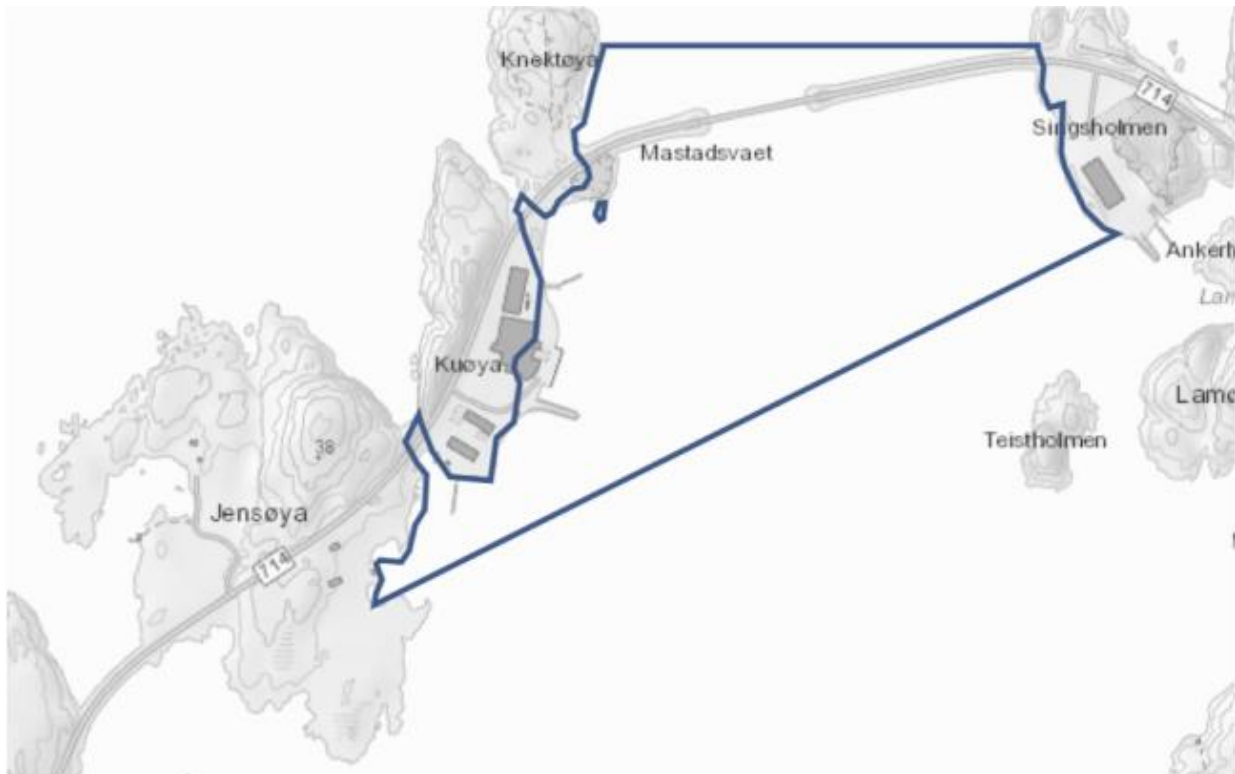


Figur 3.1: Forekomst av skjellsand nordvest for fabrikken (Naturbase, 2022)

Det er ikke merket forekomster av korallvev eller andre forekomster hvor utslipp kan føre til forringelse av området. (Naturbase, 2022)

Nutrishell vil koble seg på den eksisterende utslippsledningen til Hitramat. Denne er 100 meter land med utslippsdyp 25-40 meter (skrående havbunn). Ledningen ender i vannforekomsten «Kuøya», som er en del av Trøndelag vannregion og Søndre Fosen vannområde. Ifølge vann-nett har vannforekomsten mål om økologisk og kjemisk tilstand «god» og registrerte påvirkninger har liten effekt. Miljømålet er forventet innfridd. Miljøtilstanden for forekomsten er satt til «god» økologisk og «udefinert» kjemisk. (Vann-nett, 2022)

Figur 3.2 viser kart over vannforekomst «Kuøya».



Figur 3.2: Vannforekomst «Kuøya» (Vann-nett, 2022)

Koordinater for utslippspunktet er 63.651535° N, 9.029200° E (501446.00 m E 7058185.00 m, Sone 32 V) N og vil dermed ende på motsatt side av Kuøya som skjellsandforekomsten. Figur 3.3 illustrerer hvor utslippsledningen vil gå og at skjellsandforekomsten (merket med grønt) er på motsatt side av øya.



Figur 3.3: Skjellsand forekomst (Naturbase, 2022)

Hitramat slipper nå ut ca. 200 m³ i sin eksisterende utslippsledning. Påslippet fra Nutrishell vil være ca. 25 m³ med nesten utelukkende sjøvann, og det antas at dette ikke vil føre til større forringelse av vannforekomsten enn det som allerede blir sluppet ut. Råstoffet til Nutrishell ble tidligere sluppet til sjø av Hitramat, noe som betyr at Nutrishell vil bidra til en total reduksjon av påvirkningen i resipienten.

4. Utslipp til luft

Nutrishells utslipp til luft vil i all hovedsak bestå av lukt. Det benyttes to sjøvannscrubbere med kapasitet på ca. 5000 Nm³ for å minimere dette utslippet. Begge scrubbere vil rense luften fra tørken. Avtrekk fra punktavsug på maskiner og vaskestasjon, samt avtrekk fra tørke og mølle føres inn i bunnen på scrubberen, hvor luft møter sjøvann. Sjøvannsmengde vil være ca. 10 m³/t. Scrubberen er fylt med en spesiell pakking for å øke kontakten mellom luft og vann. Luktpartikler blir fanget opp i vannet, som slippes ut i bunnen av scrubberen. Tilnærmet luktfri luft slippes ut på toppen. I tillegg har bygget vanlig byggventilasjon, som slippes rett ut. Her vil også avtrekk fra CIP-vask gå ut. Utslipp til luft etter scrubbere skjer over tak fra rommet der scrubbere er plassert. Vedlagt ligger P&ID av sjøvannscrubber. (Vedlegg 4.2). Pipen på toppen av fabrikken hvor luften går ut er 6 m høy.

Etter at fabrikken ble satt i drift i 2023, ble det gjennomført 4 luftprøver fra pipe av Purenviro. Dette inkluderte akkrediterte luktanalyser fra aktuelle utslippspunkt og spredningsberegninger for å sikre at antagelsene gjort i denne modelleringen er gode nok. Rapportene fra luftprøvene ligger vedlagt (Vedlegg 4.3, 4.4, 4.5 og 4.6) og alle rapportene viser at luktkonsentrasjonen er innenfor grenseverdien på <1 ou_E/m³. Luktprøvene er tatt ved ordinær produksjon, som i realiteten vil være drift på maksimalt nivå.

Vedlagt er også oversikt over diffuse utslipp hvor diffuse utslipp til luft er en del av oversikten. (vedlegg 4.7)

4.1 Recipient (Luft)

Folkehelseinstituttets folkehelseprofil 2023 for Hitra kommune viser at luftkvaliteten er god sammenlignet både med fylket og resten av landet med hensyn på finkornet svevestøv. Hitra har i snitt 2,2 µg/m³ finkornet svevestøv, sammenlignet med 3,8 for fylket og 4,8 for Norge. Folkehelseprofilen kan sees i sin helhet i vedlegg 4.1.

Miljødirektoratets «Fagbrukertjeneste for luftkvalitet» viser at konsentrasjonen av PM₁₀, NO₂, PM_{2,5} lå innenfor grått nivå i hele Hitra kommune i perioden 2018 – 2022. Årsmiddelkonsentrasjonen av PM₁₀ var på ca. 5,1 µg/m³, NO₂ ca. 1,7 µg/m³ og PM_{2,5} ca. 2,1 µg/m³ i området rundt Kuøya. (Miljødirektoratet, 2022)

Verdiene for eksisterende luftforurensning er lave, og det forventes ikke at luftutslipp fra Nutrishell vil forringe luftkvaliteten.

5. Støy

Virksomheten vil ligge ca. 300 m fra nærmeste bebyggelse som er industribygg og ca. 700 m fra nærmeste bolig som er fritidsbolig. Støy kan genereres fra ventilasjonsanlegget og fra tyngre kjøretøy. Siden produksjonen foregår innendørs er det forventet at støy fra selve produksjonen er lav. Valgt teknologi gjør at prosessen vil generere lite støy.

6. Energi

Det vil ikke bli etablert eget anlegg for energiproduksjon. Damp forsynes fra Hitramat. Ellers er energikilden elektrisitet. En oversikt over forventet energiforbruk er vist i Tabell 6.1.

Tabell 6.1: Estimert strømforbruk for Nutrishell

Forbruker	Installert effekt [kW]	Normalt forbruk [kW]	Spennning [V]
Kvern	20	15	3 x 400 V
Tørke	45	30	3 x 400 V
Mølle	22	21	3 x 400 V
Avsugsvifte	19		3 x 400 V
Kompressor			3 x 400 V
Prosess – pumper, transportører etc.	10	10	3 x 400 V
Vaskestasjon - pumper	5	3	3 x 400 V
Kontrollsystem	3	2	3 x 400 V
SUM	129	81	

I tillegg har selve bygget et forbruk av strøm (ventilasjon, varme, lys osv.).

Spesifikt energiforbruk for produksjonsprosessen blir 0,18 kW/tonn produsert produkt. Medregnet maksimalt forbruk til av strøm til bygget blir tallet 0,14 kW/tonn.

7. Avfall

Egne containere for restavfall, trevirke og papp. Dette hentes av et lokalt renovasjonsselskap (Retura) som har et godkjent mottak (ReMidt).

8. Deponi

Virksomheten har ikke eget deponi. Avfall fra produksjonen leveres til godkjent mottak.

9. Akutt forurensning

Nutrishell AS har gjennomført en risikoanalyse for ytre miljø. Analysen inneholder også risikoreduserende tiltak. Risikoanalysen for ytre miljø ligger vedlagt (Vedlegg 9.1). Beredskapsøvelser gjennomføres en gang i året. Beredskapsplan ligger vedlagt (Vedlegg 9.2 og Vedlegg 9.3).

10. Tilstandsrapport

Det er utarbeidet en tilstandsrapport i 2023 for mulig forurensning av grunn og grunnvann som ligger vedlagt (Vedlegg 10.1). Det er også gjort rede for tilstanden i grunnen. Grunnen fabrikken vil befinne seg på er steinfylling som ble lagt i forbindelse med bygging av Hitramat og Hitra fiskerihavn. Det ligger ingen informasjon i Miljødirektoratets vannmiljødatabase angående tidligere undersøkelser i området av sedimenter. Grunnen der bedriften skal etableres er regulert som industriområde. Dette er lokalisert på Kuøya på Ansnes og består av en delvis utfylling i fjorden. Det berørte landarealet er ikke registrert med noen mistanke om forurensning i Miljødirektoratets grunnforurensningsdatabase. Det er derfor vurdert som lite sannsynlig at det forekommer forurenset grunn, grunnvann eller sedimenter på området.

11. Kjemikalier og substitusjon

På området til Nutrishell planlegges det ikke bruk, import eller produksjon av kjemikalier med fare for skadelige effekter på helse eller miljø. Råstoffene i prosessen har opprinnelse fra marine ingredienser av skalldyr og hvitfisk. I fremtiden vil det benyttes oksidasjonsmiddel til konservering av produkt. Ellers benyttes det alkaliske rengjøringsmidler som er næringsmiddelgodkjent til vask. Nutrishell benytter ingen stoffer som står på SVHC-listen til ECHA eller som krever spesiell godkjenning. Bedriften har innført rutiner for å kontinuerlig vurdere om kjemikaliene som benyttes kan erstattes for å redusere belastningen på miljøet og vil med dette ivareta substitusjonsplikten.

12. Referanseliste

Miljødirektoratet (2022) Forbrukertjeneste for luftkvalitet. Hentet fra:

<https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/fagbrukertjeneste-for-luftkvalitet/?kommune=5056&underside=aarsmiddel>

Naturbase (2022) Marine naturtyper Kråkvågfjorden. Hentet fra:

<https://faktaark.naturbase.no/?id=BM00126317>

Vann-nett (2022) Kuøya. Hentet fra:

<https://vann-nett.no/portal/#/waterbody/0321000031-13-C>

Vedlegg

Vedlegg 1.1: Reguleringsbestemmelser for Kuøya

Vedlegg 1.2: Plankart for Kuøya

Vedlegg 1.3: Plassering av Nutrishell på Norgeskart

Vedlegg 1.4: Dispensasjon for oppføring av tilbygg til næringsbygg på eiendommen gnr. 87 bnr. 187

Vedlegg 2.1 Flytskjema og oversikt over prosessen

Vedlegg 2.4: Vurdering av BAT

Vedlegg 3.1: Program for utslippskontroll

Vedlegg 4.1: Folkehelseprofil 2023 Hitra kommune

Vedlegg 4.2: Skisse av sjøvannscrubber

Vedlegg 4.3: Luktmåling og spredningsberegning Nutrishell juli 2023

Vedlegg 4.4: Luktmåling og spredningsberegning Nutrishell september 2023

Vedlegg 4.5 Luktmåling og spredningsberegning Nutrishell november 2023

Vedlegg 4.6: Luktmåling og spredningsberegning Nutrishell august 2024

Vedlegg 4.7: Utredning av diffuse utslipp

Vedlegg 4.8: Luktrisikovurdering

Vedlegg 9.1: Risikoanalyse ytre miljø

Vedlegg 9.2: Beredskapsplan ved brudd på forsyninger

Vedlegg 9.3: Beredskapsplan ved forurensning

Vedlegg 10.1: Tilstandsrapport om mulig forurensning av grunn og grunnvann

Andre vedlegg

Vedlegg 1: Nutrishell Nabomøte

Vedlegg 2: Nabomøte Referat Nutrishell

Vedlegg 3: Merknader til klage